

Projekt współfinansowany ze środków
Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego
w ramach Programu Sąsiedztwa Polska-Białoruś-Ukraina
INTERREG IIIA/TACIS CBC

neighbourhood
PROGRAMME
PL-BY-UA

WSPÓŁPRACA UNIWERSYTETÓW WSPIERAJĄCA ROZWÓJ REGIONÓW – LUBELSKIEGO I LWOWSKIEGO

Żydzi w Lublinie – Żydzi we Lwowie

Miejsca – Pamięć – Współczesność

Lublin • 21-22.10.2006 r.

Od początku XVI w. w Lublinie zaczęła rozwijać się dzielnica żydowska, którą zamieszkiwała społeczność przybyła do miasta w drugiej połowie XV w. Przez wieki żydowski Lublin zyskał rangę „Jerozolimy Królestwa Polskiego”. Stało się tak głównie za sprawą obradującego tu Sejmu Czterech Ziem – Waad Arba Aracot, działalności rabina Icchaka Jakuba Horowitza zwanego Widzącym z Lublina, funkcjonowaniu drukarni hebrajskiej, a także otwarciu Jeszywas Chachmey Lublin (Uniwersytet Mędrców Lublina). Tuż przed drugą wojną światową miasto to zamieszkiwało blisko 39 tys. Żydów, co stanowiło prawie 35 % całej społeczności lubelskiej. Dziś po nich nie zostało prawie nic...

Początki osadnictwa żydowskiego we Lwowie sięgają połowy XIII wieku. Podobnie jak w Lublinie, społeczność ta zamieszkiwała dzielnicę, która z czasem stała się odrębną częścią administracyjną. W dwudziestolecie międzywojennym ponad stutysięczna lwowska gmina żydowska była trzecią pod względem liczebności w kraju i stanowiła 33 % ogółu mieszkańców Lwowa. Do dnia dzisiejszego można tam odnaleźć najstarsze żydowskie ślady.

Międzynarodowa Konferencja Naukowa „Żydzi w Lublinie. Żydzi we Lwowie. Miejsca – Pamięć – Współczesność” organizowana przez Pracownię Literatury Polsko-Żydowskiej przy Instytucie Filologii Polskiej Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego Jana Pawła II oraz Ośrodek „Brama Grodzka – Teatr NN” we współpracy z Narodowym Uniwersytetem im. Iwana Franki we Lwowie ma na celu usystematyzowanie wiadomości na temat historii, dziedzictwa kulturowego i tożsamości społeczności żydowskiej przez wieki zamieszkującej Lublin i Lwów.

Jest to część projektu „Współpraca Uniwersytetów” wspierającego rozwój regionów lubelskiego i lwowskiego (program Sąsiedztwa Polska – Białoruś – Ukraina Interreg III A/TACIS CBS). Głównym celem projektu jest rozszerzenie kontaktów między uniwersytetami oraz innymi ośrodkami zajmującymi się popularyzowaniem szeroko pojętego dziedzictwa kulturowego.

Zgodnie z tematem konferencji obrady będą koncentrowały się wokół trzech zagadnień: charakterystyki miejsca zamieszkiwania Żydów, pamięci o nich i odniesieniom do współczesności. Zostanie wygłoszonych osiem referatów, dziewięć komunikatów oraz odbędą się dwa panele dyskusyjne. Pokłosiem konferencji będzie monografia wydana w trzech językach: polskim, ukraińskim i angielskim.

Joanna Zętar – kierownik konferencji

Patronat konferencji: Minister Kultury – Kazimierz Michał Ujazdowski

Organizator: Pracownia Literatury Polsko-Żydowskiej

Instytut Filologii Polskiej

Katolicki Uniwersytet Lubelski Jana Pawła II;

Ośrodek „Brama Grodzka – Teatr NN”

oraz

Narodowy Uniwersytet im. Iwana Franki we Lwowie

Realizacja projektu

Katolicki Uniwersytet Lubelski Jana Pawła II

Narodowy Uniwersytet im. Iwana Franki we Lwowie

WSPÓŁPRACA UNIWERSYTETÓW WSPIERAJĄCA
ROZWÓJ REGIONÓW – LUBELSKIEGO I LWOWSKIEGO

IV Międzynarodowa Konferencja Naukowa

21-22 listopada 2006 r.

**Żydzi w Lublinie
– Żydzi we Lwowie
Miejsca – Pamięć – Współczesność**

Lublin • Trybunał Koronny

Projekt współfinansowany ze środków
Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego
w ramach Programu Sąsiedztwa Polska-Białoruś-Ukraina
INTERREG IIIA/TACIS CBC

neighbourhood
PROGRAMME
PL-BY-UA

Spis treści

Program _____ 5

Spis komunikatów _____ 6

Streszczenie wystąpień

Historia Żydów w Lublinie (panorama) _____ 7

Żydzi we Lwowie na przestrzeni wieków (panorama) _____ 8

Sposoby upamiętniania miejsc Zagłady Żydów w Polsce i na Ukrainie ____ 8

Muzea wyznaniowe – upamiętnianie kultury żydowskiej _____ 10

Dokumentacja. Edukacja. Projekty artystyczne _____ 11

Wizualizacje pamięci w muzeach Zagłady _____ 12

Ślady żydowskie w przestrzeni miejskiej Lwowa _____ 13

Ośrodki przechowywania dziedzictwa kulturowego Żydów
we Lwowie: historia i współczesność _____ 14

Lublin – miejsce dialogu chrześcijańsko-żydowskiego _____ 15

Organizatorzy

Pracownia Literatury Polsko-Żydowskiej _____ 16

Ośrodek „Brama Grodzka – Teatr NN” _____ 17

Katolicki Uniwersytet Lubelski Jana Pawła II _____ 18

Narodowy Uniwersytet im. Iwana Franka we Lwowie _____ 19

Program

21 listopada 2006 r. (wtorek)

9.00 – 10.00	Rejestracja uczestników konferencji
10.00 – 10.05	Rozpoczęcie konferencji oraz powitanie gości Ks. prof. dr hab. Mirosław Kalinowski – Prorektor KUL Mgr Joanna Zętar (KUL) Prowadzenie sesji porannych: Dr hab. Sławomir Jacek Żurek (KUL)
10.05 – 10.35	Historia Żydów w Lublinie (panorama) Dr Adam Kopciowski (UMCS)
10.35 – 10.55	Żydzi we Lwowie na przestrzeni wieków (panorama) Mgr Julia Daniv (UIF)
10.55 – 11.15	Sposoby upamiętniania miejsc Zagłady Żydów w Polsce i na Ukrainie Mgr Robert Kuwałek (PMM)
11.15 – 12.00	Trzy komunikaty oraz dyskusja moderowana z udziałem zaproszonych gości oraz referentów
12.00 – 12.30	Przerwa kawowa
12.30 – 12.50	Muzeum wyznaniowe – upamiętnianie kultury żydowskiej Dr Beata Skrzydlewska (KUL)
12.50 – 13.10	Dokumentacja. Edukacja. Projekty artystyczne. Działania Ośrodka „Brama Grodzka - Teatr NN” na rzecz ocalania dziedzictwa kulturowego Żydów lubelskich Mgr Joanna Zętar (KUL)
13.10 – 13.55	Trzy komunikaty oraz dyskusja moderowana z udziałem zaproszonych gości oraz referentów
14.00 – 15.00	Obiad Prowadzenie sesji popołudniowych: Mgr Robert Kuwałek (PMM)
15.05 – 15.25	Muzea pamięci – Dr Anna Ziębińska-Witek (UMCS)
15.25 – 16.30	Panel dyskusyjny „Żydzi w Lublinie – Żydzi we Lwowie. Pamięć”
16.30 – 16.45	Podsumowanie dnia pierwszego Dr hab. Sławomir Jacek Żurek
18.30	Kolacja

22 listopada 2006 r. (środa)

9.00 – 9.15	Rozpoczęcie, powitanie nowoprzybyłych gości Prowadzenie sesji porannych: Mgr Joanna Zętar (KUL)
9.15 – 9.35	Ślady żydowskie w przestrzeni miejskiej Lwowa – Piotr Piluk (TSKŻ)
9.35 – 9.55	Ośrodki przechowywania dziedzictwa kulturowego Żydów we Lwowie: historia i współczesność Dr Irina Horban (UIF)
9.55 – 10.25	Przerwa kawowa
10.25 – 10.55	Lublin – miejsce dialogu chrześcijańsko-żydowskiego Dr hab. Sławomir Jacek Żurek (KUL)
10.55 – 12.00	Trzy komunikaty oraz dyskusja moderowana z udziałem zaproszonych gości oraz referentów
12.00 – 12.30	Przerwa kawowa
12.30 – 14.00	Panel dyskusyjny „Żydzi w Lublinie. Żydzi we Lwowie. Współczesność” Prowadzenie – Dr hab. Sławomir Jacek Żurek Podsumowanie i zamknięcie konferencji
14.00 – 15.00	Obiad
15.00	Wyjazd uczestników

Projekt współfinansowany ze środków
Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego
w ramach Programu Sąsiedztwa Polska-Białoruś-Ukraina
INTERREG IIIA/TACIS CBC

neighbourhood
PROGRAMME
PL-BY-UA

Spis komunikatów

1. Roman Czmelyk, *Żydzi we Lwowie. Odrodzenie zniszczonego świata*
2. Marta Grudzińska, *Jak mówić o Zagładzie żydowskich dzieci z Lublina. Wybrane działania edukacyjne Ośrodka „Brama Grodzka – Teatr NN i Państwowego Muzeum na Majdanku*
3. Anna Kraczkowska, *Zhydivs'ka gromada L'vova 16-18 stolitt'a: terytorija rozselenn'a i pravovyj status*
4. Weronika Litwin, *Ochrona dziedzictwa żydowskiego jako czynnik stymulujący rozwój lokalny*
5. Iryna Magdysz, *Żydzi lwowscy. Współczesność*
6. Agata Paluch, *Tradycja egzegezy mistycznej w nauczaniu rabinów lubelskich – nie tylko o Jeszywas Chachmey Lublin*
7. Piotr Piluk, *Ślady żydowskie w przestrzeni miejskiej Lwowa*
8. Dr Dariusz Prucnal, *Konwersje Żydów w XVII-wiecznym Lublinie w oparciu o księgi metrykalne parafii Michała Archanioła w Lublinie*
9. Tadeusz Przystojecki, *Rola ulicy Cyruliczej jako pomostu historycznego pomiędzy Lublinem dawnym i dzisiejszym*
10. Lew Skop, *Analiza kostiumu Żydów galicyjskich od połowy XIV do połowy XVIII wieku*
11. Konrad Zieliński, *Emancypacja Żydów w Galicji i Kongresówce (na przykładzie Lublina i Lwowa)*

Historia Żydów w Lublinie – panorama

Wreferacie przedstawione zostaną dzieje Żydów w Lublinie od początków osadnictwa (XIV w.) aż do okresu zagłady w okresie II wojny światowej. Począwszy od pierwszej źródłowej wzmianki o lubelskich Żydach datowanej na 1330 rok, omówione zostaną kolejno: powstanie i rozwój dzielnicy żydowskiej w mieście, złoty wiek w historii lubelskich Żydów (rozwój życia gospodarczego i kulturalnego w XVI w., utworzenie Waad Arba Aracot), upadek miasta w XVII i XVIII w., zna-

czenie Lublina dla ruchu chasydzkiego, udział ludności żydowskiej w życiu miasta w wieku XIX, funkcjonowanie żydowskiej gminy wyznaniowej oraz społeczno-polityczny, gospodarczy i kulturalny obraz lubelskiej społeczności żydowskiej w dwudziestolecie międzywojennym. Referat zamkną dzieje zagłady lubelskich Żydów w okresie II wojny światowej oraz powojenne próby odbudowy żydowskiego ośrodka w mieście.

Adam Kopciowski

historyk, adiunkt w Zakładzie Kultury i Historii Żydów UMCS; zajmuje się dziejami ludności żydowskiej na Lubelszczyźnie w XX wieku; autor kilkudziesięciu naukowych i popularnonaukowych artykułów poświęconych tej tematyce oraz monografii *Zagłada Żydów w Zamościu* (2005); stypendysta United States Holocaust Memorial Museum w Waszyngtonie (2005)

Projekt współfinansowany ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego w ramach Programu Sąsiedztwa Polska-Białoruś-Ukraina INTERREG IIIA/TACIS CBC

neighbourhood
PROGRAMME
PL-BY-UA

Żydzi we Lwowie na przestrzeni wieków (panorama)

W referacie przedstawione zostaną następujące kwestie:

- problematyka pojawienia się osadników żydowskich we Lwowie; utworzenie dwóch odmiennych we wszystkich aspektach wspólnot żydowskich (zjawisko unikalne dla wielu miast Europy średniowiecznej);
- stosunki wspólnoty żydowskiej z władzami centralnymi i lokalnymi; wpływ tych stosunków na dotychczasową sytuację lwowskich Żydów oraz na dalszy rozwój historyczny wspólnot i miasta; zdobywanie praw handlowo-gospodarczych oraz politycznych;
- specyfika oraz osobliwość nastrojów antyżydowskich w mieście;
- współczesna sytuacja wspólnoty żydowskiej we Lwowie.

Julia Daniv

magister historii, pracownik naukowy Narodowego Uniwersytetu im. Ivana Franki we Lwowie; w 2005 roku uczestniczka projektu „Esznaw” (staż naukowy w Izraelu); w 2006 roku uczestniczka Stacjonarnej Szkoły Letniej dotyczącej kwestii judaiki w Dniepropietrowsku, Moskwie, Sankt-Petersburgu oraz we Lwowie

Mgr Robert Kuwałek
Muzeum-Miejsce Pamięci w Bełżcu

Sposoby upamiętniania miejsc Zagłady Żydów w Polsce i na Ukrainie

Większość Żydów lubelskich i lwowskich zamordowana została w ramach Akcji „Reinhardt”, głównie w okresie lat 1942-1943. Wspólnym grobem dla obu gmin żydowskich był obóz zagłady w Bełżcu, gdzie Niemcy zamordowali około 26.000 żydowskich mieszkańców Lublina i 65.000 Żydów ze Lwowa. Oprócz bełżeckiego obozu zagłady, miejscem kaźni Żydów lubelskich były obóz koncentracyjny na Majdanku, las krę-

piecki, las w okolicach wsi Niemce oraz ulice getta lubelskiego. Podobnie jest w przypadku Żydów lwowskich, których mordowano na ulicach samego Lwowa, w getcie, w obozie janowskim, w tzw. Dolinie Śmierci (w pobliżu tego obozu) czy w obozie zagłady w Sobiborze. Czy pamięć o tych faktach, miejscach i ludziach jest żywa?

W Lublinie jest kilka miejsc, które upamiętniają nie tylko obecność żydowską w mieście, ale także

i gwałtowną zagładę żydowskich mieszkańców Lublina. Od 1962 r. na Placu Ofiar Getta stoi pomnik upamiętniający Żydów Lublina i Lubelszczyzny. O jego najnowszej historii było ostatnio głośno nie tylko w mediach lubelskich. Są upamiętnienia na Nowym Cmentarzu żydowskim przy ul. Walecznych, łącznie z pomnikiem i mogiłą ostatnich 180 ofiar małego getta na Majdanie Tatarskim. Są tablice pamiątkowe i informacyjno-pamiątkowe rozsiane po dawnej dzielnicy żydowskiej i Starym Mieście. Jest wreszcie otwarty problem nieuporządkowanego Umschlagplatzu, który nawet nie funkcjonuje w świadomości miasta.

Upamiętnienia społeczności żydowskiej możemy spotkać także we Lwowie. Miejsca po synagogach zostały oznaczone stosownymi tablicami pamiątkowymi. Za przejazdem kolejowym przy ul. Kleparowskiej znajduje się, postawiony w 1993 r. pomnik ku czci ofiar getta lwowskiego. Na Dworcu Kleparowskim, lwowskim Umschlagplatzu znajduje się tablica pamiątkowa. Kamień pamiątkowy stanął także przy wejściu do Doliny Śmierci. Sam teren dawnego obozu janowskiego pełni jednak przez cały czas funkcję więzienia i nie ma do niego dostępu. Od lat ślimaczy się kwestia wystawienia pomnika ofiar tego obozu – pomnika z prawdziwego zdarzenia.

Można zadać sobie pytanie, na ile te miejsca w obydwu miastach funkcjonują w świadomości społecznej. Czy osoba odwiedzająca Lublin lub Lwów, przyjeżdżająca z zewnątrz, może zostać dostatecznie poinformowana przez mieszkańców obydwu miast o miejscach upamiętnionych? Czy znajdziemy w obydwu miastach stosowne publikacje na ten temat, powszechnie dostępne? Wydaje się, że w Lublinie pod tym względem jest trochę lepiej. Prasa lokalna wspomina o upamiętnieniach, tzw. żydowskich, ale wspomina o nich w zasadzie delikatnie mówiąc interwencyjnie. Powstają różne projekty edukacyjne, których elementem jest pokazanie pewnych miejsc. Nadal wydaje się jednak, że niewiedza jest znaczna.

Gorzej pod tym względem jest we Lwowie, gdzie obserwuje się zjawisko prawie całkowitego zapomnienia, a przynajmniej zamrożenia pamięci na ten temat, chociaż nie można stwierdzić, że też nie robi się nic. Organizowane są, niezbyt często, ale jednak, konferencje na temat pamięci o Zagładzie, ale gołym okiem widać, że nie przekładają się one na pamięć miejsc. Nawet tablice pamiątkowe w miejscach po synagogach noszą ślady antysemitckiego wandalizmu (ślady takie możemy też znaleźć i w Lublinie, co jednak zdarza się już coraz rzadziej).

Natomiast bardzo słabo w świadomości społecznej funkcjonuje fakt, zarówno w Lublinie, jak i we Lwowie, że większość żydowskich mieszkańców tych miast, podobnie, jak i innych, jak na przykład Krakowa, Przemyśla, Tarnowa, Rzeszowa, Tarnopola, Stanisławowa czy Drohobycza zginęła w obozie zagłady w Bełżcu. Przez lata miejsce to cieszyło się smutną sławą „najbardziej zapomnianego obozu Holocaustu”. Od 2004 r. istnieje w Bełżcu nowe upamiętnienie i nowe muzeum. Na pomniku wymienione są wszystkie te miejscowości – Lublin i Lwów nawet kilka razy. Jednakże nadal można odnieść wrażenie, że dla przeciętnego mieszkańca obydwu tych miast Bełżec jest nic nie mówiącą nazwą.

Być może przyczyną tego stanu rzeczy jest nie tylko kwestia zapomnienia, ale przede wszystkim kwestia braku zainteresowania. Być może wynika to z faktu, że zarówno w Polsce, jak i na Ukrainie przez lata sprawa Holocaustu nie była problemem części pamięci narodowej. Niechęć do pamięci przekładała się na brak wiedzy, a brak wiedzy na niechęć do pamięci.

Czy uda się zmienić to nastawienie dzisiaj, po 60 latach i czy dbałość o miejsca pamięci przełoży się na coś trwalszego, jak chociażby funkcjonowanie ich w świadomości społecznej – pozostaje dzisiaj pytaniem otwartym, zarówno w Lublinie, jak i we Lwowie.

Robert Kuwałek

absolwent historii KUL; w latach 1995-1999 odbył studia doktoranckie z zakresu historii UMCS; w 2002 r. stypendysta Fundacji Kościuszkowskiej w United States Holocaust Memorial Museum w Waszyngtonie; od lat zajmuje się historią Żydów w Lublinie i na Lubelszczyźnie w XIX i XX w; z tematyki tej opublikował wiele artykułów, w tym także w zagranicznych czasopismach naukowych; od 1999 r. zatrudniony jako pracownik naukowy w Państwowym Muzeum na Majdanku, a od 2004 r. pełni funkcję kierownika Muzeum-Miejsca Pamięci w Bełżcu; od kilku lat zajmuje się także tematyką Zagłady Żydów polskich w ramach Akcji „Reinhardt”; wiceprzewodniczący Towarzystwa Polska-Izraelskiego w Lublinie

Projekt współfinansowany ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego w ramach Programu Sąsiedztwa Polska-Białoruś-Ukraina INTERREG IIIA/TACIS CBC

neighbourhood
PROGRAMME
PL-BY-UA

Muzea wyznaniowe – upamiętnianie kultury żydowskiej

Zasadniczym celem mojego wystąpienia będzie przedstawienie troski o żydowskie dziedzictwo kulturowe przez Muzeum Żydowskie we Lwowie, zostanie także poruszony problem zabezpieczenia dziedzictwa narodu żydowskiego po II wojnie światowej przez muzea innych wyznań.

W Polsce pierwsze muzea wyznaniowe organizowane były od II poł. XIX wieku. Początkowo powstają muzea diecezji rzymskokatolickich: w 1870 roku we Włocławku, czy w 1888 roku w Tarnowie, stosunkowo szybko, bowiem już w 1889 założono, pierwsze muzeum cerkiewne - Muzeum Instytutu Staupigialnego we Lwowie.

W tym pierwszym okresie, trwającym do wybuchu I wojny światowej ustala się model muzeum

wyznaniowego. W okresie II mieszczącym się pomiędzy wybuchem I i II wojny światowej muzea te mają formę instytucji zorganizowanych. Powstają wówczas muzea judaistyczne, które tak jak muzea rzymskokatolickie i cerkiewne łączą w sobie elementy wyznania i narodowości. Celem istnienia muzeów tego typu, było gromadzenie głównie przedmiotów kultury materialnej ilustrujących historię wyznania, ale i dzieje narodów które tę religię wyznawały.

Na szczególną uwagę zasługuje Muzeum Żydowskie we Lwowie założone przez Maksymiliana Goldsteina, którego dzieje i zbiory stanowią będą myśl przewodnią całego referatu.

Beata Skrzydlewska

adiunkt w Katedrze Muzealnictwa i Ochrony Zabytków w Instytut Historii Sztuki Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego Jana Pawła II; w zakresie swoich zainteresowań koncentruje się głównie na zagadnieniach związanych z muzealnictwem kościelnym; dotyczy to zarówno historii muzeów kościelnych, problemów wystawienniczych jak i ich funkcjonowania w realiach współczesnych; w badaniach zwraca uwagę na aspekty prawne w zakresie ochrony sztuki religijnej i organizowania zbiorów muzealnych w kontekście historycznym i w dzisiejszych realiach

Dokumentacja. Edukacja. Projekty artystyczne

Działania Ośrodka „Brama Grodzka - Teatr NN”
na rzecz ocalania dziedzictwa kulturowego Żydów lubelskich

Brama Grodzka zwana przed II wojną światową Bramą Żydowską to miejsce, w którym od 1998 roku działa samorządowa instytucja kultury: Ośrodek „Brama Grodzka – Teatr NN”. Ośrodek niemal we wszystkich realizowanych projektach nawiązuje do symbolicznego i historycznego znaczenia swojej siedziby, będącej w przeszłości przejściem pomiędzy miastem chrześcijańskim i żydowskim. Programy tej instytucji można podzielić na trzy rodzaje: dokumentacyjne, edukacyjne i artystyczne.

Ośrodek w swojej działalności duży nacisk kładzie na zbieranie materiałów dokumentalnych związanych lubelską społecznością żydowską. Są to przede wszystkim fotografie starego Lublina oraz wspomnienia zbierane w ramach projektu Historia Mówiona. Na bazie zebranych dokumentów powstały dwie wystawy: „Wielka Księga Miasta” oraz „Portret Miejsca”. Wszystkie zebrane dotychczas materiały są udostępnione w internecie, w portalu „Lublin. Pamięć Miejsca. Wirtualne Centrum Edukacji”, który działa pod adresem www.tnn.pl/pamie.php

Zgromadzone w Ośrodku materiały służą także do działań edukacyjnych. Są stosowane podczas spotkań i seminariów dla uczniów i nauczycieli, wykorzystywane podczas uroczystości rocznicowych, ilustrują i wzbogacają zawartość wydawanego przez Ośrodek czasopisma „Scriptores”.

Ośrodek organizuje także działania w przestrzeni miasta. Misteria „Jedna Ziemia – Dwie Świątynie”, „Poemat o Miejscu”, „Misterium Światła i Ciemności” odbyły się na terenach niegdyś zamieszkałych przez społeczność żydowską i miały na celu przywrócenie Pamięci o nieistniejącym Lublinie.

W ramach swojej działalności statutowej Ośrodek wydaje książki, organizuje promocje, spotkania z twórcami, projekcje filmów, wystawy; jest autorem lub partnerem wielu projektów związanych zarówno z dziedzictwem kulturowym lubelskiej społeczności żydowskiej jak również z szerszym pojętym dziedzictwem kulturowym Lublina.

Joanna Zętar

magister historii sztuki; doktorantka w Instytucie Historii Sztuki KUL; od 2001 roku pracownik merytoryczny Ośrodka „Brama Grodzka – Teatr NN”, koordynator projektu „Zapomniana Przeszłość – Wielokulturowe Tradycje Lubelszczyzny”, współrealizator projektu „Życie Żydów w Europie na pograniczu metropolii”, współpracownik portalu internetowego <http://www.tnn.pl/pamie.php> czyli Wirtualnego Centrum Edukacji „Pamięć Lublina”

Projekt współfinansowany ze środków
Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego
w ramach Programu Sąsiedztwa Polska-Białoruś-Ukraina
INTERREG IIIA/TACIS CBC

neighbourhood
PROGRAMME
PL-BY-UA

Wizualizacje pamięci w muzeach Zagłady

Muzea oraz kreowana w nich historia to jeden z sposobów, w jaki człowiek definiuje siebie oraz swój stosunek do przeszłości. Ekspozycje nie tyle przedstawiają przeszłą rzeczywistość, co dyskutują ją w kontekście współczesnych społecznych i indywidualnych doświadczeń twórców czy kuratorów.

Muzea i monumenty są też wizualizacjami pamięci zbiorowej. Kolejne generacje, odwiedzając wystawy nadają im jednak nowe znaczenia, przypisują wartości zgodnie z historyczną perspektywą charakterystyczną dla czasów, w których żyją.

Muzea poświęcone Zagładzie są miejscami szczególnymi – ze względu na traumę wydarzeń, które mają upamiętniać oraz na zobowiązania moralno-historyczne wobec ocalałych. Referat podejmuje również problematykę granic możliwości realistycznego przedstawienia przeszłości, które ujawniają się właśnie w muzeach Holocaustu. Czy – biorąc pod uwagę fiasko mimetycznych prób przekazania doświadczeń więźniów obozów koncentracyjnych i obozów zagłady - stoimy przed koniecznością zmian form przekazu muzealnego po to, aby pobudzić pracę naszej pamięci, aby kreować nową wrażliwość i świadomość historyczną?

Anna Ziębińska-Witek

adiunkt w zakładzie Kultury i Historii Żydów UMCS; zajmuje się problematyką reprezentacji Holocaustu w historiografii, literaturze, filmie i muzeach; autorka wielu publikacji, w tym książki *Holocaust. Problemy przedstawiania* (2005) oraz przekładu studium Berela Langa *Nazistowskie ludobójstwo. Akt i idea* (2006)

Ślady żydowskie w przestrzeni miejskiej Lwowa

Współczesny Lwów jest miastem dziwnym: wygląda tak, jakby zatrzymał się w nim czas, co niewątpliwie wzmaga wrażenie jego historycznej autentyczności, ale także zaskakuje – jak to możliwe? Miasto, szczególnie zaś duże, nigdy nie jest obszarem jednorodnym, a cały organizm miejski z natury podlega nieustającym zmianom. Zatem, zatrzymany czas to tylko pozór. W żydowskiej obserwacji Lwowa istotną rolę odgrywa wiedza o odrębnej, choć nie oderwanej od istnienia pozostałych grup narodowych, przeszłości i własnej kulturze, pełnej rozmaitych odcieni. Na gruncie tej wiedzy łatwiej jest rozpoznać i zrozumieć motywy żydowskie w pejzażu miejskim, z których większość to ślady dawnej obecności.

Czy śladem jest relikw jidysz, w postaci fragmentarycznie zachowanego napisu na murze kamienicy, przywołujący od dawna nie istniejącą firmę? Czy jest nim nowa tablica pamiątkowa, mówiąca o zniszczeniu postępowej synagogi? Albo zaniedbany, stuletni obiekt przemysłowy, wzniesiony przez żydowskiego przedsiębiorcę

na przedmieściu? Trudno tu jednoznacznie rozstrzygać i definiować znaczenie śladu żydowskiego, gdyż są to kwestie w dużej mierze oparte na indywidualnej wrażliwości i subiektywnym widzeniu otoczenia. Najogólniej rzecz ujmując – ślad żydowski to rozpoznawalna forma minionej aktywności Żydów.

Kompleks dawnej architektury we Lwowie można określić jako dobrze zachowany. Niezupełnie dotyczy to zabytków żydowskich, z których wiele uległo zniszczeniu podczas ostatniej wojny i później, już w czasach radzieckich. Większość z istniejących we Lwowie obiektów pochodzi z XIX i XX wieku, choć są tam również znacznie starsze relikty żydowskie, zachowane w obrębie starówki, którą w 1998 roku wpisano na listę światowego dziedzictwa kultury pod patronatem UNESCO. Ślady żydowskie we Lwowie – pomimo upływu czasu i ich zacierania – są niezwykle różnorodne, co tworzy tym ciekawszy wizerunek najbliższego otoczenia miejscowej społeczności żydowskiej, niestety jednak głównie w aspekcie historycznym.

Piotr Piluk

fotograf, dokumentalista, publicysta zajmujący się żydowskim dziedzictwem kulturowym oraz językiem jidysz; współpracuje z prasą żydowską w Polsce, USA i na Ukrainie, a także z Fundacją „Shalom” i Żydowskim Instytutem Historycznym w Warszawie, jest członkiem zarządu głównego Towarzystwa Społeczno – Kulturalnego Żydów w Polsce; mieszka we Lwowie; miał wystawy indywidualne oraz prezentacje w Polsce, Niemczech, Wielkiej Brytanii, Szwecji i USA, które powstały na gruncie własnego przedsięwzięcia „Ślady Obecności”, będącego współczesnym zapisem i interpretacją motywów żydowskich w przestrzeniach miejskich; stypendysta m.in. Międzynarodowej Szkoły Humanistycznej Uniwersytetu Warszawskiego, YIVO Institute for Jewish Research w Nowym Jorku, Goethe Institut w Berlinie i European Institute for Jewish Studies w Sztokholmie

Ośrodki przechowywania dziedzictwa kulturowego Żydów we Lwowie: historia i współczesność

Historia muzealnego oraz osobistego kolekcjonowania judaiki we Lwowie ma swój początek w XIX wieku, gdy za przykładem przedstawicieli szlachty galicyjskiej niektórzy emancypowani Żydzi zapoczątkowują swoje zbiory prywatne.

Zainteresowanie żydowskimi historyczno-artystycznymi oraz religijnymi zabytkami nasila się w końcu XIX i na początku XX wieku. W tym czasie powstają grupy kolekcjonerskie judaiki w Miejskim Muzeum Przemysłowym, Naukowym Muzeum Towarzystwa im. Szewczenki, Historycznym Muzeum m. Lwowa oraz Narodowym Muzeum im. Jana III Sobieskiego.

Aktywna działalność żydowskich organizacji publicznych w latach 1910-1930 na rzecz prze-

chowywania własnego dziedzictwa kulturowego przyczyniły się do powstania Żydowskiego Muzeum Wspólnoty Religijnej. (1934)

Na początku II wojny światowej muzealne oraz prywatne kolekcje judaiki Lwowa przeżywają perturbacje, co radykalnie zmienia nie tylko ich status, ale odbija się na zawartości i stanie zbiorów.

Dziś kolekcje judaiki we Lwowie przechowywane są w Muzeum Etnograficznym oraz Przemysłu Artystycznego, Lwowskim Muzeum Historycznym, Muzeum Historii Religii oraz Galerii Sztuki. W warunkach niepodległej Ukrainy muzea miały możliwość zorganizowania kilku prezentacji dotyczących zbiorów żydowskich.

Iryna Horbań

doktor nauk filologicznych; starszy naukowy współpracownik Muzeum Etnograficznego oraz Przemysłu Artystycznego Instytutu Etnografii PAN Ukrainy; autorka monografii „Folklor i folklorystyka Bułgarów na Ukrainie” oraz wielu naukowych i popularnonaukowych publikacji dotyczących historii współpracy ukraińsko-bułgarskiej w dziedzinie nauki oraz folklorystyki, mniejszości narodowych i stosunków międzynarodowych oraz problematyki muzealnictwa; uczestniczka licznych konferencji naukowych na Ukrainie i zagranicą

Lublin – miejsce dialogu chrześcijańsko-żydowskiego

Lublin to miasto szczególne dla dialogu chrześcijańsko-żydowskiego. Do czasów Holokaustu było ono obszarem wielokulturowym, zasadniczo konglomeratem dwóch odrębnych światów: górnego miasta chrześcijańskiego i dolnego miasta żydowskiego (granicę wyznaczała Brama Grodzka, nazywana przed wojną również Bramą Żydowską). Jeszcze do drugiej wojny światowej Żydzi stanowili niemalże połowę mieszkańców miasta. Do dzisiejszego dnia Lublin ze względu na historyczną obecność uniwersytetu żydowskiego (Jesziwa Chachmej Lublin – Akademia Mędrców Lublina), Wielkiej Synagogi Macharszala, najstarszej w Polsce nekropolii żydowskiej, a także cadyka Izaaka Horowitza (Widzącego z Lublina) czy pierwszego rektora lubelskiej jesziwy Meira Szapiro funkcjonuje w zbiorowej pamięci narodu wybranego jako legendarna stolica nauki i kultury żydowskiej w Środkowej Europie, zwana też Jerozolimą Królestwa Polskiego. Podobny charakter co Lublin miało zresztą wiele miasteczek położonych na Lubelszczyźnie. Wystarczy przypomnieć chociażby takie miejscowości, jak np.: Piaski, Kazimierz Dolny, Lubartów, Kock, czy Izbica, które ze względu na historyczną obecność inspiratorów ruchu chasydzkiego do dzisiejszego dnia są symbolem żydowskiej obecności w Europie. Dziś dla nowych pokoleń Żydów i Polaków Lublin i Lubelszczyzna są przede wszystkim miejscem wiecznego spoczynku wielu tysięcy polskich Żydów z terenów całej Europy.

Właściwy dialog chrześcijańsko-żydowski na poziomie instytucjonalnym rozpoczął się w Archidiecezji Lubelskiej w drugiej połowie lat dziewięćdziesiątych XX wieku. Jego głównym inspiratorem i moderatorem od samego początku był Metropolita Lubelski abp Józef Zyciński. Do najważniejszych jego inicjatyw należy w tym względzie zaliczyć: powołanie Centrum Dialogu Katolicko-Żydowskiego (CDK-Ż)

przy Archidiecezji Lubelskiej, obchody Dni Judaizmu w lubelskich parafiach, podjęcie problematyki dialogu chrześcijańsko-żydowskiego podczas Kongresu Kultury Chrześcijańskiej, a także poprowadzenie cyklu spotkań liturgicznych pod hasłem „Modlitewne opłakiwanie Żydów”.

Pierwszy kierunek w dialogu chrześcijańsko-żydowskim wyznacza potrzeba spotkania i wymiany myśli. Idei tej służyć mogą właśnie organizowane przez Archidiecezjalne Centrum Dialogu Katolicko-Żydowskiego wykłady, prelekcje, czy dyskusje panelowe. Dobrze się stało, że w organizację opisywanych wyżej przedsięwzięć zaangażowane są instytucje miejskie, takie jak: Ośrodek „Brama Grodzka-Teatr NN”, Zakład Historii i Kultury Żydów Polskich UMCS, Towarzystwo Przyjaźni Polsko-Izraelskiej etc., a także Warszawska Żydowska Gmina Wyznaniowa, czy też Polskie Stowarzyszenie Kulturalne Żydów.

Drugi kierunek w dialogu to wspólna modlitwa, która odbywa się rokrocznie w ramach Dnia Judaizmu i to nie tylko w jednym wybranym punkcie miasta, ale dzięki listowi pasterskiemu Metropolity Lubelskiego także w wielu parafiach na terenie całej Archidiecezji. Ważne wydaje się podkreślenie faktu, że z inicjatywą modlitewną wychodzi także strona żydowska, aktywnie uczestnicząc we wspólnej modlitwie, a także zapraszając przedstawicieli strony katolickiej do uczestnictwa w celebracji tradycyjnych świąt żydowskich.

Trzecim, niezwykle ważnym kierunkiem w dialogu chrześcijańsko-żydowskim, jest edukacja młodych pokoleń Polaków zmierzająca do kształtowania postawy dialogu i tolerancji poprzez różnego typu spotkania służące propagowaniu wiedzy o kulturze, historii i religii żydowskiej.

Sławomir Jacek Żurek

dr hab.; kierownik Pracowni Literatury Polsko-Żydowskiej w Instytucie Filologii Polskiej KUL; koordynator Programu UE – Interreg IIIA/TACIS CBC na Wydziale Nauk Humanistycznych KUL; autor licznych artykułów naukowych oraz monografii, m.in.: „...lotny trud pólstnienia”. O motywach judaistycznych w poezji Arnolda Śluckiego (1999), *Synowie księżycy. Zapisy poetyckie Aleksandra Wata i Henryka Grynberga w świetle tradycji i teologii żydowskiej* (2004); członek Komitetu ds. Dialogu z Judaizmem Rady Episkopatu Polski, Archidiecezjalnej Rady Ekumenicznej przy Metropolice Lubelskiej, Polskiej Rady Chrześcijań i Żydów, stypendysta Fulbright Foundation w latach 2002-2003 w Notre Dame University w USA

Projekt współfinansowany ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego w ramach Programu Sąsiedztwa Polska-Białoruś-Ukraina INTERREG IIIA/TACIS CBC

Pracownia Literatury Polsko-Żydowskiej

przy Instytucie Filologii Polskiej Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego Jana Pawła II

Pracownia Literatury Polsko-Żydowskiej została powołana do życia przez Senat Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego Jana Pawła II w roku 2006. Jest ona instytucją naukowo-badawczą ulokowaną przy Instytucie Filologii Polskiej KUL. Celem jej działalności jest prowadzenie badań o charakterze historycznoliterackim nad literaturą polsko-żydowską XIX i XX wieku; historycznoliterackim nad literaturą języka polskiego powstającą od lat 30. XX wieku w Izraelu; o charakterze kulturoznawczym, a szczególnie religioznawczym nad literaturą polsko-żydowską (ze szczególnym uwzględnieniem problematyki Zagłady); o charakterze komparatystycznym (literatura języka polskiego, staro- i nowohebrajskiego, jidysz oraz aramejskiego – z uwzględnieniem źródeł topicznych). Pracownia ta ma także ambicje przygotowania programu zajęć dydaktycznych dla studentów filologii polskiej oraz innych zainteresowanych tą problematyką.

Do głównych zadań Pracowni Literatury Polsko-Żydowskiej należeć będą: prowadzenie prac badawczych oraz zajęć dydaktycznych; gromadzenie i opracowywanie materiałów badawczych i dokumentów z Polski, Ukrainy, Białorusi, Litwy, Łotwy, Estonii, Słowacji, Mołdawii, Czech, Niemiec, Francji, Stanów Zjednoczonych oraz Izraela, dotyczących autorów polsko-żydowskich i ich spuścizny literackiej; gromadzenie księgozbioru z zakresu tematyki badawczej; prowadzenie kwerend oraz innych prac badawczych do Leksykonu pisarzy polsko-żydowskich; prowadzenie krajowych oraz międzynarodowych seminariów studenckich poświęconych tej problematyce; wymiana międzynarodowa studentów oraz pracowników naukowych z Polski, Europy, Stanów Zjednoczonych oraz Izraela; organizowanie w Polsce staży dla pracowników naukowych z zagranicy; przygotowanie krajowych i międzynarodowych konferencji na temat literatury polsko-żydowskiej i kultury żydowskiej w Polsce; uczestnictwo w europejskich i krajowych działaniach praktycznych (projektach), organizacjach i stowarzyszeniach wspierających ideę dialogu polsko-żydowskiego i chrześcijańsko-żydowskiego oraz dialogu międzyreligijnego; przygotowywanie i redagowanie serii wydawniczej „W kręgu pisarzy polsko-żydowskich XX wieku”.

Pracownia Literatury Polsko-Żydowskiej

Collegium Humanisticum, p. 206

Al. Raławickie 14

20-950 Lublin

OŚRODEK
BRAMA
GRODZKA

TEATR NN

Ośrodek „Brama Grodzka – Teatr NN” jest samorządową instytucją kultury działającą w Lublinie na rzecz ochrony dziedzictwa kulturowego i edukacji. W realizowanych programach nawiązuje do symbolicznego i historycznego znaczenia swojej siedziby - Bramy Grodzkiej zwanej dawniej Bramą Żydowską, będącą w przeszłości przejściem pomiędzy miastem chrześcijańskim i żydowskim, jak również do położenia Lublina w miejscu spotkania wielu kultur, tradycji i religii.

Teatr NN powstał w 1990 roku. Początkowo jego działalność ukierunkowana była na realizację autorskich przedstawień. W miarę upływu czasu twórcy Teatru zaczęli otwierać się na inne pozateatralne przedsięwzięcia o charakterze społecznym i edukacyjnym. Ośrodek odbudował swoją siedzibę - XIV wieczną Bramę Grodzką i przylegające do niej kamienice, co stało się elementem ożywiania i ratowania zniszczonego lubelskiego Starego Miasta. W tym okresie jednym z najważniejszych programów realizowanych w Ośrodku były „Spotkania Kultur” - prezentacje artystów i środowisk twórczych z Europy Środkowo-Wschodniej i Zachodniej.

W 1998 roku w oparciu o Teatr NN powstał Ośrodek „Brama Grodzka - Teatr NN”. Działalność programowa Ośrodka związana jest z przywracaniem Pamięci o nieistniejącym już lubelskim mieście żydowskim. Swoje cele Ośrodek realizuje poprzez działania artystyczne, wystawy, spotkania, sesje, promocje książek i czasopism, projekcje filmów, koncerty, działania w przestrzeni publicznej. Od samych początków Ośrodek realizuje program „Wielka Księga Miasta” - zbierane są materiały archiwalne związane z historią polsko-żydowskiego Lublina takie jak zdjęcia, relacje mówione, dokumenty. W oparciu o te materiały powstała wystawa dokumentalna „Portret Miejsca” opowiadająca o przedwojennym, dwukulturowym Lublinie.

Od 1999 roku realizowany jest program internetowy - działa strona domowa www.tnn.pl, informująca o przedsięwzięciach i projektach Ośrodka. Natomiast w czerwcu 2006 roku został uruchomiony portal internetowy „Lublin. Pamięć Miejsca” działający pod adresem www.tnn.pl/pamie.php, który zawiera informacje o dziedzictwie kulturowym Lublina.

Od 2005 roku przy Ośrodku działa Akademia Obywatelska czyli miejsce w którym młodzież może realizować swoje pomysły. I siebie. Zaangażowani obywatelsko wolontariusze działający w ramach Akademii zrealizowali dotąd dwa projekty: www.wagon.lublin.pl związany z obchodami 25-lecia „Lubelskiego Lipca” oraz „Śladami Singera” czyli podróż po Lubelszczyźnie opisaną w prozie I. B. Singera.

W 2006 roku Ośrodek uruchomił Lubelską Trasę Podziemną gdzie oprócz makiet przedstawiających rozwój przestrzenny Lublina można obejrzeć audiowizualną instalację odtwarzającą wydarzenia z pożaru miasta Lublina, który miał miejsce w 1719 roku.

Projekt współfinansowany ze środków
Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego
w ramach Programu Sąsiedztwa Polska-Białoruś-Ukraina
INTERREG IIIA/TACIS CBC

neighbourhood
PROGRAMME
PL-BY-UA 17

Katolicki Uniwersytet Lubelski Jana Pawła II

KUL istnieje od 1918 r. Jest niepaństwową szkołą wyższą o pełnych prawach kościelnych i państwowych szkół wyższych. Oferta dydaktyczna Uczelni to 27 kierunków i specjalności na studiach stacjonarnych i niestacjonarnych I oraz II stopnia. Prowadzone są również studia doktoranckie i podyplomowe. Kadre naukową tworzą naukowcy i specjaliści o ugruntowanej renomie. Studenci (obecnie ponad 20 tysięcy osób) mają szansę rozwoju pasji i zainteresowań w ramach wielu organizacji studenckich, mogą korzystać również z dostępnych kursów językowych oraz stypendiów zagranicznych. Wprowadzone są liczne rozwiązania, które umożliwiają studiowanie osobom niepełnosprawnym, specjalne zajęcia prowadzone są m.in. na anglistyce (dla osób niewidomych) i pedagogice (dla niesłyszących). Wszyscy studenci KUL mogą korzystać z prawie dwumilionowego księgozbioru Biblioteki Uniwersyteckiej. Do ich dyspozycji pozostają także akademiki, stołówka, przychodnia zdrowia, obiekty sportowe, uniwersyteckie kawiarenki i pracownie komputerowe. Obecnie KUL współpracuje z 69 szkołami wyższymi za granicą (w tym z 40 uczelniami z krajów UE) w ramach programu Socrates-Erasmus.

Historia

Idea zorganizowania uniwersytetu katolickiego zrodziła się w lutym 1918 r. wśród Polonii w Petersburgu z inicjatywy ks. Idziego Radziszewskiego, rektora tamtejszej Akademii Duchownej. Na siedzibę nowej uczelni wybrano Lublin. W lipcu 1918 r. Konferencja Biskupów Polskich w Warszawie zaakceptowała powołanie uniwersytetu katolickiego. Pierwszym rektorem został ks. Idzi Radziszewski (1918-1922). Celem nowoutworzonej instytucji było prowadzenie badań naukowych w harmonii nauki i wiary oraz kształcenie kadr inteligencji katolickiej, zaś jej dewizą stało się hasło „Deo et Patriae” - „Bogu i Ojczyźnie”. Pierwsza inauguracja roku akademickiego odbyła się 8 grudnia 1918 r. Uruchomiono 4 wydziały: Teologiczny, Prawa Kanonicznego, Prawa i Nauk Społeczno-Ekonomicznych oraz Nauk Humanistycznych. W 1928 r. Ministerstwo zatwierdziło Statut Uniwersytetu, który uzyskał pełne prawa nadawania doktoratów i przeprowadzania habilitacji na wszystkich wydziałach w 1938 r. Znakomicie zapowiadający się rozwój Uniwersytetu przerwał wybuch drugiej wojny światowej.

Po II wojnie światowej z inicjatywy ks. Antoniego Słomkowskiego KUL wznowił działalność 21 sierpnia 1944 r., jako pierwszy uniwersytet w Polsce. Mimo piętrzących się trudności KUL zaczął się rozwijać, powołano Wydział Filozofii Chrześcijańskiej, na uczelnię napływała młodzież z całej Polski. Uniwersytet czerpał fundusze z dotacji Episkopatu oraz datków wiernych Kościoła katolickiego. Wkrótce okazało się, że pozytywne nastawienie władz państwowych do KUL było tylko pozor-

ne. Usiłowano zahamować rozwój Uczelni i ograniczyć jej oddziaływanie na społeczeństwo. Po 1956 r. polityka państwa wobec Kościoła katolickiego została złagodzona. Nieznacznie poprawiły się warunki funkcjonowania Uczelni. Rektor - Ks. Marian Rechowicz (1956-1965), położył duży nacisk na podniesienie poziomu naukowego Uniwersytetu. Nawiązano kontakty z wieloma uniwersytetami zagranicznymi. KUL stał się członkiem Międzynarodowej Federacji Uniwersytetów Katolickich (FIUC), Stowarzyszenia Uniwersytetów Europejskich (EUA) oraz Federacji Uniwersytetów Katolickich Europy (FUCE).

Przełomowym okresem w dziejach Uniwersytetu była kadencja rektora o. Mieczysława Krąpca OP (1970-1983). Reaktywowano wiele kierunków, przywrócono prawa nadawania stopni naukowych doktora i doktora habilitowanego. W roku 1978 kard. Karol Wojtyła (pracownik Zakładu Etyki od 1954 r.) został wybrany na Głowę Kościoła. W roku 1983 Ojciec Święty otrzymał tytuł doktora honoris causa wszystkich wydziałów KUL.

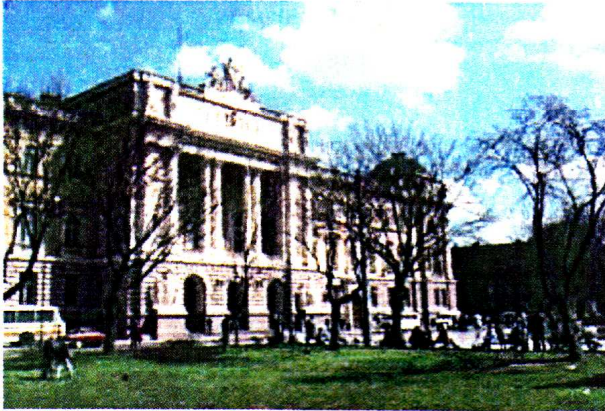
W roku 1992 przyznano KUL dotację z budżetu państwa na wydatki bieżące i stypendia dla studentów, wykluczono jednak dotacje na inwestycje. W roku 1998 utworzono Wydział Matematyczno-Przyrodniczy, co umożliwiło poszerzenie obszaru badań naukowych o nowe dziedziny. Powołane zostały również dwa wydziały zamiejscowe: Nauk Prawnych i Ekonomicznych w Tomaszowie Lubelskim (2000) oraz Nauk o Społeczeństwie w Stalowej Woli (2004), rozpoczęły działalność różne studia podyplomowe. 16 października 2005 r. podczas uroczystej inauguracji roku akademickiego 2005/2006 KUL przyjął imię Jana Pawła II.

Ivan Franko National University of L'viv

fot. Aleksandr Masurenko

Briefly about the Ivan Franko National University of L'viv

Founded in January 1661 IFNU of L'viv is one of the oldest in Europe and is one of the leading national educational establishments in training of scientific, engineering and pedagogical specialists.

At present, the teaching staff and students body amount to 22,000, among them 12,000 full-time and part-time students trained in 53 scientific, engineering and pedagogical fields. IFSU of L'viv consists of 16 schools: Biology, Geography, Economics, Journalism, Languages and Literature, History, International Relations, Philosophy, Mechanics and Mathematics, Applied Mathematics and Informatics, Physics, Chemistry, Law, Geology, Foreign Languages and Preuniversity Training Department.

They offer majoring in 111 specialities. Annually about 1200 specialists graduate from IFNU.

IFNU of L'viv has a long-standing tradition of prestige. It is acknowledged centre for carrying out research and training specialists in many fields. The University staff is engaged in academic, research and educational activities in 114 departments, 67 research laboratories and the Computer Centre. It is actually a solid complex of scientific establishments, including 46 specialised laboratories involved in research in Physics, Chemistry, Biology, Geology and Geography. There are also Botanical gardens, geographic research grounds and the Astronomy Observatory.

The University library with over 3,000,000 books depository, is one of the largest in Ukraine.

IFNU of L'viv maintains and extends links with educational establishments in Poland, Hungary, Germany, the USA, Canada, France, Great Britain, Austria, Czech Republic, Belgium, Bulgaria, Portugal, Romania and Moldova, Russian Federation etc. Many teachers and students participate in exchange programmes. Active international contacts are an integral component of the University activities.

The faculty staff of IFNU of L'viv amounts to 1500 persons with about 158 full Professors and 750 Associate Professors among them. IFNU of L'viv is headed by Professor Ivan Vakarchuk.

Language of study at the IFNU is Ukrainian. Therefore the studies at the department chosen will be preceded by prerequisite studies at the preparatory school during 10 months with the Ukrainian language course and also subjects courses carried in Ukrainian.

The Department of International Relations of the Ivan Franko National University of L'viv was founded in 1983.

During the period of 1991-2003 the University established academic relations with the universities of foreign countries and they are developed actively. These are educational institutions in Hungary, Germany, the USA, Canada, France, Austria, Belgium, Great Britain, Russia, Czech Republic, Bulgaria, Portugal, Romania, Moldova and Australia. The contacts with Polish educational institutions and scientific establishments are especially tight.

Professors and students of the University take active part in different kinds of international seminars, conferences and other academic events.

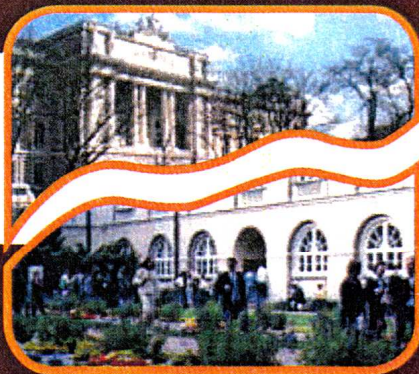
At present there are more than 700 post-graduate students who continue their studies in foreign universities, colleges, summer schools in the USA, Great Britain, Germany, Poland, Austria and other countries.

There are more than 51 co-operational agreements signed with 22 institutions and universities around the world.

International congresses, conferences, sessions, scientific trainings became effective forms of collaboration.

fot. Aleksandr Masurenko

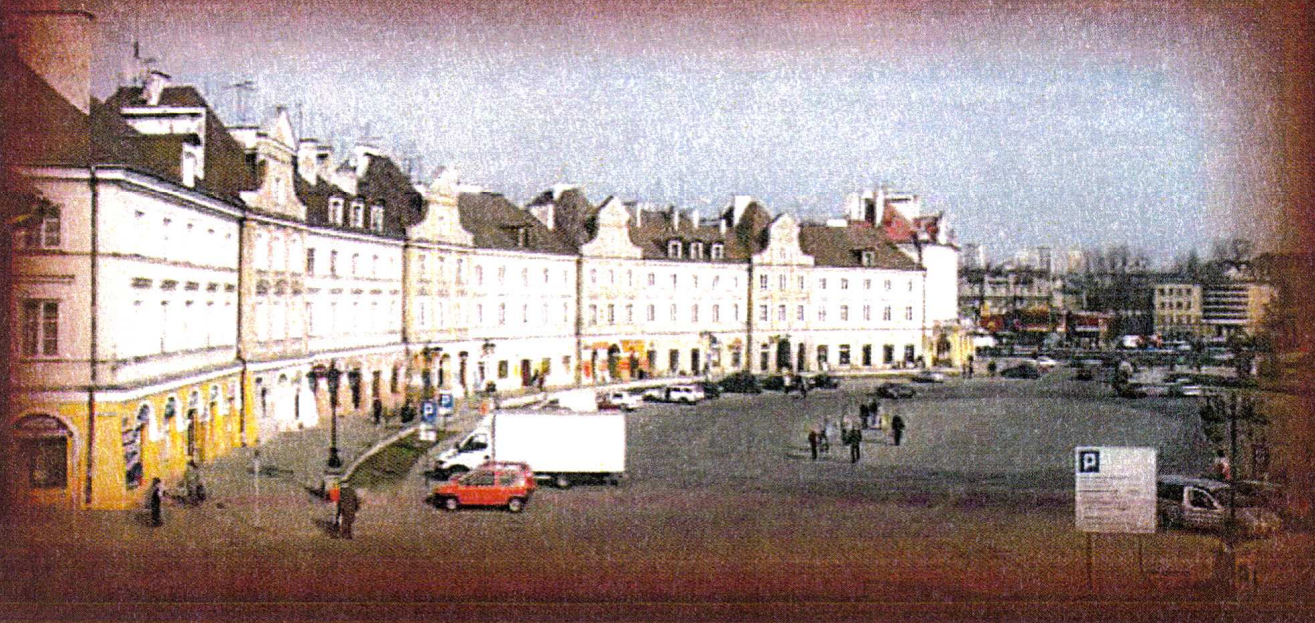
Realizacja projektu (maj 2006 – grudzień 2007):
Katolicki Uniwersytet Lubelski Jana Pawła II
Narodowy Uniwersytet im. Iwana Franki we Lwowie

Ivan Franko National University of L'viv
1, Universytetska str., Lviv, 79000, Ukraine

The John Paul II Catholic University of Lublin
Al. Racławickie 14, 20-950 Lublin, Poland

Projekt pod patronatem Prezesa Rady Ministrów Rzeczypospolitej Polskiej – Jarosława Kaczyńskiego
oraz Wojewody Lubelskiego – Wojciecha Żukowskiego

Projekt współfinansowany ze środków
Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego
w ramach Programu Sąsiedztwa Polska-Białoruś-Ukraina
INTERREG IIIA/TACIS CBC

neighbourhood
PROGRAMME
PL-BY-UA

